

Motion till riksdagen

1986/87:L412

Lahja Exner och Wivi-Anne Radesjö (s) Upphävande av lagen om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar

Regeringen har nyligen förelagt riksdagen en proposition om en ny äktenskapsbalk. Propositionen innehöll dock inte några förslag som syftade till avskaffande av den orättvisa, diskriminerande, otidsenliga, av riksdag och justitieministern utdömda lagen som bär namnet Lag 1912:69 om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar. Andra stycket i 1 § i denna lag har följande lydelse: "I brist av avtal bestämmas äktenskapets rättsverkningar i fråga om makars förmögenhetsförhållanden, i vad gäller såväl fast som lös egendom, av lagen i den stat, mannen vid tiden för äktenskapets ingående tillhörde. Ändring, som under äktenskapet skett beträffande makarna eller enderas medborgarrätt vare utan verkan i avseende, varom nu sagts."

Vilka kan då drabbas av denna, för flertalet troligtvis helt okända lag? Den allmänna uppfattningen är ju att i Sverige gäller svensk lag. Sanningen är att svensk lag gäller inte alltid. Inte ens när det är fråga om svenska medborgare som bor i Sverige. Det finns flera kategorier som berörs av 1912 års lag, bl. a.:

- Svenskor som gifter sig med utländska medborgare (gäller ej nordiska medborgare) och "överger sin fader och moder" för att bosätta sig i det land där mannen bor och verkar. Om ett sådant äktenskap slutar i en skilsmässa, så kan kvinnan bli helt utblottad om lagen i mannens hemland stiftar att all egendom tillhör mannen.
- Svenskor, infödda, uppvuxna och boende i Sverige, som även efter giftermål med utländsk medborgare fortsätter att bo i Sverige. Mannen är uppvuxen i Sverige, men varken hans i Sverige bosatta föräldrar eller han själv har ansökt om svenskt medborgarskap, "det har inte blivit av". Det spelar inte heller någon roll hur länge mannen och kvinnan har känt varandra och inte tänker de i första hand på att hans medborgarskap diskriminerar hennes äktenskapsrätt.
- Även invandrarflickor och -kvinnor, ofta uppvuxna och boende i Sverige, som gifter sig med en man med rötter i samma land eller i ett tredje land, men uppvuxen och bosatt i Sverige kan drabbas av den orättvisa, otidsenliga och diskriminerande lagen. Inte heller spelar det någon roll om mannen längre fram blir svensk medborgare. Svensk lag gäller fortfarande inte.

Att göra upp ett äktenskapsförord före giftermålet hjälper inte. Giltigheten av ett sådant äktenskapsförord måste nämligen – enligt 1912 års lag – provas

enligt lagen i den stat där mannen hade sitt medborgarskap vid äktenskapets ingående.

År 1981 fanns ca 120 000 äktenskap, där mannens födelseland var ett annat än Sverige eller Norden i övrigt (1912 års lag gäller inte nordiska länder eftersom vi har särskilda avtal med dessa). Antalet sådana äktenskap har förmodligen ökat något under den sistlidna femårsperioden.

1912 års lag tillkom som en följd av den s. k. Haag-konventionen av år 1905. Sverige har sagt uppsjälva konventionen i flera etapper, den senaste år 1962. Men 1912 års lag finns kvar med sin orättvisa, sin otidsenlighet och sin kvinnodiskriminering. Den nya äktenskapsbalken måste snarast följas upp med förslag från regeringen om avskaffande av lagen (1912:69) om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar.

Hemställen

Mot bakgrund av det anförda hemställs

att riksdagen som sin mening ger regeringen till känna vad som i motionen anförts om upphävande av 1912 års lag om vissa internationella rättsförhållanden rörande äktenskaps rättsverkningar.

Stockholm den 27 januari 1987

Lahja Exner (s)

Wivi-Anne Radesjö (s)

Mot. 1986/87
L412